

## **Projekta Nr. 4.2.2.5/1/23/I/001 "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai"**

**2024. gada 3. ceturkšņa (turpmāk – pārskata periods) progresa ziņojums**

**Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) (turpmāk – OECD) Izglītības pētniecības un inovāciju centra (*Centre for Educational Research and Innovation*) (turpmāk – [CERI](#)) aktualitātes**

2024. gada 16. septembrī CERI darbības virzienā "Viedie dati un digitālās tehnoloģijas izglītībā" notika tiešsaistes sanāksme programmas dalībvalstīm, kurā pārrunāti virziena darbības jautājumi un "Digitālās izglītības pārskata 2025" (*Digital Education Outlook 2025*, šeit informācijai pieejams [Digital Education Outlook 2023](#)) sagatavošanas jautājumi. Sanāksmē piedalījās Izglītības un zinātnes ministrijas (turpmāk – IZM) par skolu digitalizāciju un Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmu atbildīgie eksperti. Dalībnieki vienojās, ka dalībvalstis interesē mākslīgā intelekta izmantošanas mācību procesā jautājumi, kā arī savstarpējās mācīšanās piemēri no dalībvalstīm. OECD CERI kolēģi divpusējās sarunās ar dalībvalstīm plāno noskaidrot valstu piemērus, ar kuriem dalīties plašāk.

**Eiropas Komisijas Pastāvīgās indikatoru un mērķrādītāju grupas (*Standing Group on Indicators and Benchmarks*) (turpmāk – [SGIB](#)) aktualitātes**

2024. gada 11. septembrī no Eiropas Komisijas saņemti Izglītības un mācību pārskata 2024 ([Education and Training Monitor 2024](#)) projekta dokumenti – ES dalībvalstu salīdzinošā daļa un arī Latvijas apraksts. Sadarbībā ar IZM departamentu ekspertiem uzsākta ziņojuma faktoloģiskā pārbaude un precizējumu apkopošana (komentāru un precizējumu iesniegšanas termiņš – š.g. 2. oktobris). Ziņojumu plānots publicēt Klimata izglītības dienā – 2024. gada 28. novembrī.

**OECD Izglītības sistēmu indikatoru programmas (*Indicators of Education Systems*) (turpmāk – [INES](#)), kā arī Izglītības ekonomikas, darba tirgus un sociālo rezultātu datu vākšanas un attīstības tīkla (*Network on Data Collection and Development on Economic, Labour Market and Social Outcomes of Education*) (turpmāk – [LSO](#)) un Tīkla sistēmas līmeņa aprakstošas informācijas apkopošanai un pieņemšanai par izglītības struktūrām, politikām un praksi (*Network for the Collection and Adjudication of System-Level Descriptive Information on Educational Structures, Policies and Practices*) (turpmāk – [NESLI](#)) aktualitātes**

Pārskata periodā notika gatavošanās datu gadagrāmatas "Īsumā par izglītību 2024" prezentācijas pasākumam, kas notika 2024. gada 10. septembrī. Latvijā ziņojuma prezentācija notika IZM informācijas centrā "Zinātava" organizētajā preses konferencē ar izglītības un zinātnes ministres Andas Čakšas un OECD Izglītības un prasmju direktorāta analītiķa Kristofera Olivaresa (*Christopher Olivares*), un mediju pārstāvju piedalīšanos. Ziņojuma caurviju temats šogad ir tainīgums izglītībā. Latvijas izglītības sistēma nodrošina to, ka sociāli ekonomiskās atšķirības starp skolēniem salīdzinoši mazāk, kā citās OECD valstīs, ietekmē skolēnu sasniegumus mācībās. Tomēr Latvijā ir vēl veicami pasākumi nevienlīdzības mazināšanai starp sieviešu un vīriešu izglītības sasniegumiem, veicinot zēnu lasītprasmi un vīriešu līdzdalību augstākajā un pieaugušo izglītībā, kā arī paaugstinot sieviešu atalgojumu, lai tas līdzinātos vīriešu atalgojumam līdzīgā kvalifikācijā un ar līdzīgu iegūtās izglītības pakāpi. Plašāka informācija un pasākuma ieraksts pieejami Izglītības un zinātnes ministrijas [mājaslapā](#).

**Starptautiskās izglītības sasniegumu novērtēšanas asociācijas (*International Association for the Evaluation of Educational Achievement*) (turpmāk – IEA) Starptautiskā**

#### **datorprasmju un informācijpratības pētījuma (*International Computer and Information Literacy Study*) (turpmāk – **ICILS**) aktualitātes**

Pārskata periodā notika darbs pie ICILS 2023 nacionālā pirmo rezultātu ziņojuma plānošanas un izstrādes. Ziņojuma pirmajā daļā tiks izklāstīts pētījuma ietvars un norise, otrajā daļā – pētījuma datu analīze starptautiskajā salīdzinājumā un nacionālajā kontekstā, t.sk. pētījuma atbilstība Latvijas izglītības standartam. Septembra beigās notikušajā IEA Ģenerālās asamblejas 65. sanāksmē dalībnieki citstarp tika informēti par galvenajiem pētījuma rezultātiem un arī IEA sagatavotajām komunikācijas pakotnēm ICILS 2023 pirmo rezultātu paziņošanas pasākumam, kas notiks [2024. gada 12. novembrī](#). Latvijā ICILS 2023 pirmo rezultātu pasākums noritēs Latvijas Universitātes konferenču zālē (2. stāvā) Oskara Kalpaka bulvārī 4 (tiks nodrošināta arī pasākuma tiešraide). Balstoties jaunajos ICILS 2023 datos, IEA sagatavos vairākas publikācijas par datorprasmju mācīšanu skolā. Izskatot ICILS jautājumus, Ģenerālajā asamblejā tika arī saņemta informācija no IEA vadības par Eiropas Komisijas līdzfinansējuma iespējām dalības maksām nākamajam ICILS pētījuma ciklam 2028. gadā.

#### **IEA Starptautiskā matemātikas un dabaszinātņu izglītības attīstības tendenču pētījuma (*Trends in International Mathematics and Science Study*) (turpmāk – **TIMSS**) aktualitātes**

Pārskata periodā notika darbs pie TIMSS 2023 nacionālā pirmo rezultātu ziņojuma plānošanas un izstrādes. Septembra beigās notikušajā IEA Ģenerālās asamblejas 65. sanāksmē dalībnieki tika informēti par IEA sagatavotajām komunikācijas pakotnēm TIMSS 2023 rezultātu paziņošanas pasākumam, kas notiks [2024. gada 4. decembrī](#). Latvijā TIMSS 2023 pirmo rezultātu pasākums noritēs Latvijas Universitātes Lielajā Aulā Raiņa bulvārī 19 (tiks nodrošināta arī pasākuma tiešraide). Tāpat saņemta informācija par IEA iecerēm atbalsta materiālu matemātikas un dabaszinātņu skolotājiem sagatavošanā. Izskatot TIMSS jautājumus, Ģenerālajā asamblejā tika arī saņemta informācija par IEA iecerēm nākamā pētījuma cikla (TIMSS 2027. gada pētījuma cikls) instrumentu pilnveidei, kas ļaus precīzāk nomērīt skolēnu prasmes atbilstoši viņu kompetenču līmeņiem, kā arī iegūt kvalitatīvākus datus par skolēnu mācīšanās kontekstiem.

#### **IEA TIMSS 2019. gada cikla sekundārās datu izpētes posma aktualitātes**

Pārskata periodā veikta ceturto klašu skolēnu dabaszinātņu un matemātikas sasniegumu ietekmējošo faktoru izpēte TIMSS 2029 pētījumā. Veikta TIMSS 2019 un 2024. gada centralizētā eksāmena matemātikā devītajām klasēm rezultātu savstarpējā analīze. Uzsākta gatavošanās Valsts izglītības satura centra š.g. 21. oktobrī plānotajiem un organizētajiem metodiskajiem semināriem sākumskolas skolotājiem, lai dalītos ar konkrētiem uzdevumu piemēriem, kas palīdzēs skolotājiem matemātikas un dabaszinātņu mācīšanā. IEA TIMSS 2019. gada cikla sekundārās datu izpētes noslēgums paredzēts 2024. gada 15. novembrī, t.sk. paredzot galvenos rezultātus piedāvāt arī 2024. gada 4. decembrī kopā ar TIMSS 2023 pirmajiem rezultātiem.

#### **OECD Starptautiskā mācību vides pētījuma (*Teaching and Learning International Survey*) (turpmāk – **TALIS**) 2024. gada cikla datu vākšanas posma aktualitātes**

Pārskata periodā turpināta sadarbība ar pētījuma konsorciju skolotāju un skolu direktoru datu failu apstrādē un sagatavošanā primārajai analīzei. 2024. gada 3.-4. jūlijā notika TALIS valdes 13. sanāksme, kurā apspriests TALIS 2024 datu publicēšanas plāns, darba un budžeta programma 2025.-2026. gadam, kā arī pirmās iestrādes TALIS 2030 plānošanā. IZM Politikas attīstības un iniciatīvu departamenta eksperti sanāksmē prezentēja Latvijas priekšlikumus par ciešāku sadarbību pētījuma pirmo datu un secinājumu ziņojuma vienota parauga izveidē, kas ļautu dalībvalstīm efektīvizēt rezultātu izplatīšanu, kā arī rosināja diskusiju par pieejas procedūru mikrodatiem, kas atbilstoši atvērtās zinātnes pieejai, atvieglotu datu padziļinātu izpēti.

**OECD Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programmas pētījuma (*Programme for International Student Assessment*) (turpmāk – [PISA](#)) 2025. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes**

Pārskata periodā izmēģinājuma pētījuma darbu ietvarā pabeigta skolēnu brīvo atbilžu vērtēšana, sagatavota un iesniegta starptautiskajam konsorcijam izmēģinājuma pētījuma datu bāze, pabeigta datu bāzes tīrīšana un saskaņošana ar starptautisko konsorciju. Septembrī notika PISA Valdes sarunas par PISA 2025 rezultātu paziņošanas laiku – lielāku atbalstu guva iecere publicēt pirmos rezultātus 2026. gada septembra otrajā pusē. Gala lēmums par to tiks pieņemts PISA Valdes sēdē š.g. novembrī. Atsaucoties uz PISA programmas ielūgumu, septembrī turpināta pieteikuma saskaņošana Ilze Salenieces, IZM valsts sekretāra vietnieces – Politikas iniciatīvu attīstības departamenta direktores, dalībai š.g. 29.-30. novembra [konferencē](#) "PISA datu izmantošana izglītības politikas un prakses veidošanā" (*Using PISA evidence to inform education policies and practice*), lai dalītos ar Latvijas pieredzi PISA datu izmantošanā. Pārskata periodā saņemts arī OECD uzaicinājums Latvijai, kā [augstu sasniegumu valstij PISA radošās domāšanās testā](#), dalīties ar Latvijas pieredzi OECD un UNESCO kopīgi organizētajā 6. Radošuma izglītībā [samitā](#), un sākt Latvijas pārstāves Ilzes Mazpanes, radošuma un uzņēmējspējas caurviju prasmju mācību saturā ekspertes, gatavošanās paneldiskusijai vienā no samita sesijām, kas ielānota š.g. 17. oktobrī.

**IEA Starptautiskā lasītprasmes novērtēšanas pētījuma (*Progress in International Reading Literacy Study*) (turpmāk – [PIRLS](#)) 2026. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes**

Pārskata periodā izstrādātas PIRLS 2026 izmēģinājuma pētījuma instrumentu (digitāla lasītprasmes testa un skolēnu, vecāku, skolotāju un direktoru aptauju) starptautiskās versijas. Notikuši mācību tīmekļsemināri par pētījuma instrumentu tulkošanas programmatūras izmantošanu, kuros piedalījušies arī LU IPI pētnieki. Šobrīd uzsākts darbs pie instrumentu tulkošanas uz latviešu valodu un izmēģinājuma pētījuma izlases izveides, kā arī nacionālo jautājumu tvēruma.

**IEA PIRLS 2021. gada cikla sekundārās datu izpētes posma aktualitātes**

Pārskata periodā izstrādāts metodiskais materiāls skolotājiem, kas tiks publicēts LU IPI [mājaslapā](#). Materiālu veido trīs daļas: pirmkārt, lasīšanas stratēģijas teksta izpratnes veidošanai un citas metodes lasītprasmes apguvei – izvilkums no IEA publikācijas *Putting PIRLS to Use in Classrooms Across the Globe*, otrkārt, labās prakses piemēri Latvijas augstu sasniegumu skolās IEA PIRLS pētījuma perspektīvā, treškārt, ārvalstu labās prakses piemēri skolēnu lasītprasmes attīstībai IEA PIRLS pētījuma perspektīvā. Pētnieki apmeklējuši Izglītības pētniecības Eiropas konferenci 2024 *The European Conference on Educational Research 2024* (ECER 2024) konferenci, kur referātā "Atšķirības personiskajās raksturīpašībās un attieksmēs starp skolēniem ar augstiem un zemiem sasniegumiem PIRLS 2021 pētījumā" (*Difference in Personal Characteristics and Attitudes Between High and Low Achievers in PIRLS 2021*) aprobēti fragmenti no PIRLS 2021 sekundāro pētījumu rezultātiem. Uzsākta gatavošanās Valsts izglītības satura centra š.g. 21. oktobrī plānotajiem un organizētajiem metodiskajiem semināriem sākumskolas skolotājiem, lai dalītos ar konkrētiem uzdevumu piemēriem, kas palīdzēs skolotājiem lasītprasmes veicināšanā.

**OECD Starptautiskā pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas pētījuma (*Programme for the International Assessment of Adult Competencies*) (turpmāk – [PIAAC](#)) 2022.-2023. gada cikla primārās datu izpētes posma aktualitātes**

Pārskata periodā Latvijas Universitātes Sociālo un politisko pētījumu institūta (turpmāk – LU SPPI) pētnieki sadarbībā ar starptautiskā konsorcija kolēģiem turpināja darbu pie PIAAC datu

#### 4.2.2.5. projekta 2024. gada trešā ceturkšņa progress ziņojums

masīva sagatavošanas, kuru plānots pabeigt oktobra vidū. Turpinās sadarbība ar Ziemeļvalstu-Baltijas OECD PIAAC tīkla pētniekiem – darbs pie kopīgiem materiāliem par dalību OECD PIAAC otrā cikla pētījumā. 2024. gada 25.-31. augustā LU SPPI pētnieki piedalījās nacionālo projektu vadītāju darba seminārā un primārās datu analīzes rīku izmantošanas apmācībās, t.sk. notika praktiskas IEA izstrādātās datu apstrādes programmatūras IEA IDB *Analyzer* mācības. LU SPPI turpināja darba semināru plānošanu reģionālajās augstskolās š.g. rudenī un darba materiālu šiem semināriem sagatavošanu. Pirmais seminārs notika Liepājā, 27. septembrī. LU SPPI projekta pētnieki piedalījās starptautiskās Zinātnieku nakts pasākumā, kurā iepazīstināja vidusskolēnus un citus interesantus ar pieaugušo prasmju apsekojuma norisi Latvijā. Septembrī tika sagatavots "Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas Pieaugušo prasmju novērtēšanas programmas 2. cikla aptaujas norise Latvijā: tehniskais ziņojums" un sākts darbs pie ziņojuma par OECD Starptautiskās pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas 2. cikla pirmajiem rezultātiem Latvijā.

#### **IEA Starptautiskā pilsoniskās izglītības pētījuma (*International Civic and Citizenship Education Study*) (turpmāk – [ICCS](#)) 2022. gada cikla sekundārās datu izpētes posma aktualitātes**

Iesākta pilsoniskās piederības un attieksmes padziļināta izpēte. Pētnieki apmeklējuši ECER 2024 konferenci, kur referātā "Skolēnu piederības Eiropai izjūta: Eiropas Savienības valstu gadījuma izpēte IEA ICCS 2022 pētījumā" (*Students' Sense of Belonging to Europe: Case of the European Union Countries in IEA ICCS 2022*) aprobēti fragmenti no ICCS 2022 sekundāro pētījumu rezultātiem. Turpinās darbs pie starptautiski citējamā žurnālā iesniedzamas publikācijas izstrādes, kas ir saturiski balstīta uz ECER 2024 konferences prezentāciju. Uzsākts darbs pie pierādījumos balstītas mācīšanas un mācīšanās stratēģijas un tehnikas piedāvājuma skolēnu un skolotāju pilsoniskās kompetences (zināšanu, prasmju un attieksmju) attīstībai un stiprināšanai, izveidojot digitālo atbalsta materiālu kopu skolotājiem. Š.g. 11. septembrī notikušas sarunas ar IZM, sākta projekta konceptuālā un saturiskā izstrāde.

Projekta svarīgākās uzraudzības aktualitātes pārskata periodā –

– 2024. gada 25. jūlijā IZM iesniedza KPVIS trešo maksājumu pieprasījumu 291 809,45 eiro apjomā, kas tika apstiprināts 30. augustā. Kopumā 4.2.2.5. projektā ir apstiprināti izdevumi 796 880,41 eiro apmērā. Tāpat arī 2024. gada 25. jūlijā tika precizēts plānoto maksājumu pieprasījumu iesniegšanas grafiks.

– 2024. gada 29. jūlijā IZM un IEA parakstīja Latvijas dalību ICCS 2027. gada ciklā, un 2024. gada 16. augustā samaksāts visa pētījuma cikla dalības maksu apmērs 91 438 eiro. Dalības maksas samazinājums par 75% (no 385 000 eiro uz 96 250 eiro) bija pateicoties apstiprinātajai Eiropas Komisijas 2024. gada Erasmus+ darba programmai, kā arī saņemtajai 5% atlaidei no IEA par visas dalības maksas vienreizēju samaksu. 2024. gada 26. septembrī IZM uzsāka ICCS 2027. gada cikla sadarbības partnera atlasīšanu, paredzot pieteikumu iesniegšanas termiņu 2024. gada 1. novembrī.

– 2024. gada 22. augustā ar IZM rīkojumu Nr. 1-2e/24/242 tika apstiprināta "Vienkāršoto izmaksu aprēķina un piemērošanas metodika starptautisko izglītības pētījumu datu vākšanas fāzes, primārās un sekundārās izpētes, kā arī datu analīzes programmu datu nodrošināšanas izmaksu segšanai Eiropas Savienības kohēzijas politikas programma 2021.–2027.gadam 4.2. prioritātes "Izglītība, prasmes un mūžizglītība" un 4.2.2. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot izglītības un mācību sistēmu kvalitāti, iekļautību, efektivitāti un nozīmīgumu darba tirgū, tostarp ar neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanas palīdzību, lai atbalstītu pamatkompetenču, tostarp uzņēmējdarbības un digitālo prasmju, apguvi, un sekmējot duālo mācību sistēmu un mācekļības ieviešanu" 4.2.2.5. pasākuma "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai" projekta

#### 4.2.2.5. projekta 2024. gada trešā ceturkšņa progress ziņojums

Nr. 4.2.2.5/1/23/I/001 "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai" īstenošanai".

– 2024. gada 25. septembrī tika parakstīti sadarbības līgumu grozījumi ar LU SPII un CSP un 2024. gada 26. septembrī tika parakstīti sadarbības līguma grozījumi ar LU IPI. Visu trīs līgumu gadījumos grozījumi attiecas galvenokārt ar vienkāršoto metodiku ietvaru, t.i. mainot līgumu maksājumu pieprasījumu pielikumu, kas turpmāk vairs neietver detalizēto finanšu dokumentu iesniegšanu.

– 2024. gada 26. septembrī IZM atjaunoja projekta iekšējos noteikumus, tos papildinot ar sadarbības partneru atlasē veidlapām, kā ar projekta risku metodiku un tā saukto 2F un 3K risku pārbaudes veidlapām.

Dalība pētījumos īstenota Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.-2027. gadam 4.2.2. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot izglītības un mācību sistēmu kvalitāti, iekļautību, efektivitāti un nozīmīgumu darba tirgū, tostarp ar neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanas palīdzību, lai atbalstītu pamatkompetenču, tostarp uzņēmējdarbības un digitālo prasmju, apguvi, un sekmējot duālo mācību sistēmu un mācekļības ieviešanu" 4.2.2.5. pasākuma "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai" projekta Nr. 4.2.2.5/1/23/I/001 "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai" ietvaros, to līdzfinansē Eiropas Sociālais fonds Plus.

